

UDC (УДК) 340.13:796](477)
JEL Classification: K40

Дубінська Зоряна Петрівна,
здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі права
кафедри теорії та історії держави та права,
конституційного та міжнародного права
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: dubinskaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8742-2983

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У ГАЛУЗІ СПОРТУ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано поняття і зміст систематизації як правового явища. Виявлено, що чимало норм права, які регулюють правові відносини у галузі спорту в Україні, регулюються нормами, котрі містяться в більшості фундаментальних галузях права України (адміністративному, цивільному, трудовому, господарському тощо). Виокремлено й охарактеризовано головні форми систематизації норм права. Наведено можливі варіанти систематизації норм права у галузі спорту в Україні й обґрунтовано таку доцільність.

Ключові поняття: систематизація, законодавство, система норм права, система права, система законодавства, інкорпорація, консолідація, кодифікація.

Dubinska Zoriana,
Postgraduate Student of the Department
of Theory and History of State and Law,
Constitutional and International Law,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: dubinskaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8742-2983

SYSTEMATIZATION OF RULES OF LAW GOVERNING LEGAL RELATIONS IN THE FIELD OF SPORTS IN UKRAINE

Abstract. The concept and content of systematization as a legal phenomenon is analyzed in the article. It was found that systematization is the activity of streamlining regulatory acts, bringing them into a particular system by drafting single acts or their collections.

Nowadays the system of sports legislation is imperfect, containing a large number of legal collisions and legal gaps.

It is revealed that a large array of rules of law governing the legal relations in the field of sports in Ukraine is regulated by the rules contained in most fundamental branches of law of Ukraine (administrative, civil, labor, economic, etc.), and in this regard subjects of sports legal relations often have to use the analogy of jurisprudence or the analogy of law.

It is established that legal relations in the field of sports require the creation of new rules of law that will optimally reflect the needs of the time, adequately respond to the challenges of society.

The main forms of systematization of the rules of law are also outlined and characterized in the article.

The most possible variants of systematization of the rules of law in the field of sports are given and such expediency is proved.

The systematization of the rules of law in the sports field will be the most effective through the codification of legal acts.

It is important, primarily to ratify all necessary rules of international sports law into the system of Ukrainian legislation, and then, with the help of a special kind of codification to unify as much as possible into

one normative legal act (the sports code of Ukraine or the basics of sports legislation of Ukraine) the rules of law governing sports legal relations in Ukraine.

Key concepts: systematization, legislation, system of rules of law, system of law, system of legislation, incorporation, consolidation, codification.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-2-29-35

Вступ

Правові відносини у галузі спорту в Україні врегульовуються правовими нормами, що містяться і в законах, і в підзаконних нормативно-правових актах нашої держави. Крім того, велика частка припадає й на норми міжнародного права.

Правові прогалини та правові колізії норм системи законодавства в сфері спортивних правовідносин, неоднозначність щодо їх належності до тієї чи іншої галузі права, а чи то можливе виокремлення в самостійну галузь права української правової системи, потребує детального та ґрунтового аналізу можливості систематизації норм права, що регулюють правові відносини у галузі спорту в Україні.

Через те, що норми права, які регулюють правові відносини у сфері спорту в Україні, хаотично розміщені в різних нормативно-правових актах, часто виникає необхідність застосування відсильних чи бланкетних способів викладу правових норм. А правові прогалини та правові колізії лише посилюють проблему пошуку необхідних норм права в галузі спорту. Тому нагальною потребою є проведення правильної систематизації норм, що регулюють правові відносини в українському спорті.

Необхідність систематизації законодавства визначається, по-перше, його подальшим розвитком. Аналіз і обробка чинних нормативних актів, групування правових приписів, створення внутрішньоєдиної системи актів є необхідними умовами ефективності правотворчої діяльності. По-друге, вона забезпечує зручність щодо реалізації приписів права, можливість оперативно знаходити і тлумачити всі необхідні норми. По-третє, систематизація забезпечує уніфікацію національного законодавства – його приведення до єдиної системи шляхом усунення розбіжностей і надання одностійності правовому регулюванню [1, с. 140].

Питання систематизації норм права, що регулюють правові відносини у галузі спорту в Україні, є предметом досліджень таких науковців-теоретиків сучасності, як Г. Бордюгова, А. Гаро, Л. Заїченко, О. Іванченко, М. Козіна, Х. Олійник та ін.

Метою статті є виокремлення та характеристика основних форм систематизації норм права в галузі спорту в Україні й обґрунтування такої доцільності.

1. Поняття і передумови систематизації норм спортивного права в Україні

Сучасний стан розвитку законодавства України пов'язаний із необхідністю його гармонізації, уніфікації та систематизації. Це зумовлено певними причинами і чинниками такими, як існування низки нормативних актів, що діють із часів Радянського Союзу, потреба вирішення проблеми узгодження цих актів із новими прийнятими за період незалежності нормативно-правовими актами; необхідність увідповіднення законодавства з об'єктивними умовами життєдіяльності суспільства; прийняття значної кількості нових нормативно-правових документів нерозривно пов'язане із вирішенням завдання приведення їх у несуперечливу, узгоджену систему; визнання міжнародним співтовариством України як повноцінної та повноправної держави, тобто реальним суб'єктом міжнародного права, пов'язане з проблемою гармонізації та уніфікації національного законодавства відповідно до принципів міжнародного права [2, с. 156].

Система норм права в галузі спорту не є винятком. Мало того, ця галузь чи не найбільше потребує не лише здійснення систематизації спортивного законодавства, а й спершу подолання правових прогалин шляхом правотворчої діяльності й узгодження норм національного спортивного права із міжнародними правовими актами.

Ускладнення на сьогодні реалізації прав та інтересів суб'єктів спортивних правовідносин, наявність правозастосовних колізій призводить до того, що чимало суспільних відносин у сфері спорту в Україні залишаються поза межами дії норм права. Недостатня систематизованість «спортивного» законодавства, наявність у ньому прогалин і суперечностей, застарілих норм і неоднозначних формулювань спричиняє труднощі у правозастосуванні [3, с. 109].

Систематизація – це діяльність з упорядкування нормативно-правових актів, приведення їх у певну систему шляхом складання єдиних актів чи їх збірників [4, с. 54].

У Великому енциклопедичному юридичному словнику систематизація законодавства (франц. *systematization* – система, єдине ціле) визначається як упорядкування законодавства, приведення його до внутрішньоузгодженої системи, як передумова ефективності чинного

законодавства, усунення суперечностей, прогалин і застарілих норм у праві [5, с. 837].

Отже, систематизація є діяльністю, яка спрямована на впорядкування, приведення до системи всього чинного законодавства або його частини, вона може мати на меті створення єдиного зведеного акта, що на основі загальних принципів права вперше або по-новому регулює певну галузь суспільних відносин. Іноді завданням систематизації є лише впорядкування чинного законодавства.

2. Загальний аналіз норм, що регулюють правовідносини у галузі спорту в Україні

Для обґрунтування необхідності систематизації норм, що регулюють спортивні правовідносини, спробуємо проаналізувати основні галузі права, де вони містяться і реально регулюють правові відносини.

Чи не найбільше норм, що регулюють правові відносини в галузі спорту, містяться в адміністративній галузі права України.

Адміністративне законодавство охороняє правовідносини у сфері молоді та спорту, хоча Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» і не виділяє окремого об'єкта адміністративно-правової охорони. Законодавець охороняє не відносини у сфері розвитку молоді, фізичного виховання та спорту, а правовідносини у сфері встановленого порядку управління (ст. 196), а також громадського порядку (ст.ст. 180 та 184) [6].

Аналіз Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» свідчить про зв'язок і можливий вплив діяльності органів місцевого самоврядування на розвиток галузі фізичної культури та спорту. В цьому Законі містяться положення, які вказують на надання адміністративних послуг, що мають прямий або опосередкований вплив на діяльність у галузі фізичної культури та спорту. Так, до положень, які мають прямий вплив, можна віднести реєстрацію статутів (положень) закладів (зокрема фізкультурно-оздоровчих) незалежно від форм власності, вирішення питань про проведення спортивних, видовищних та інших масових заходів тощо [6].

Також потрібно згадати про адміністративні послуги, які надаються Держмолодьспортом (атестація спортивних тренерів і спортивних суддів, ведення реєстру визнаних в Україні видів спорту) та місцевими органами виконавчої влади у сфері молоді та спорту (дозвіл на організацію роботи спортивних секцій, дозвіл на проведення занять із підготовки учнів навчальних закладів до спортивних змагань і заходів, рішення про організацію та проведення змагань і заходів тощо).

Також значний вплив на правові відносини в галузі спорту має трудове законодавство України.

Професійний спорт як діяльність, що є роботою певного виду, виконується систематично, має певну мету (участь у змаганнях), здійснюється за рахунок коштів роботодавця та з підляганням установленим ним правилам «трудового розпорядку» (збори, тренування, розпорядок дня, заборона вживати алкогольні напої тощо). За неї спортсмен отримує грошову винагороду, обумовлену укладеним трудовим договором. Тому професійний спорт як наймана праця є предметом трудового права, а отже, суспільні відносини, що виникають у процесі використання здібностей спортсменів до участі у змаганнях, повинні бути об'єктом регулювання норм трудового законодавства [7, с. 428].

Спортсмен України набуває статусу спортсмена-професіонала з моменту офіційного оформлення контракту з відповідним суб'єктом організації цієї діяльності з метою участі у змаганнях серед спортсменів-професіоналів. Професійний спорт відрізняється від масового спорту та спорту вищих досягнень тим, що він є головним джерелом доходів осіб, що ним займаються, або допомагають спортсменам в організації спортивної діяльності (спортсмени, тренери й інші фахівці, діяльність яких пов'язана з підготовкою та участю у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів) [8].

Більшість суб'єктів організації діяльності спортсмена-професіонала намагаються укласти із ним договір підряду, що зумовлено наявністю прогалин у правовому регулюванні трудових відносин із такими спортсменами. Така тенденція чітко простежується навіть у тій термінології, що застосовується учасниками професійної спортивної діяльності. Зокрема, «купівля-продаж» та «оренда» спортсменів [7, с. 427].

Г. Бордюгова зазначає, що праця працівників фізкультурно-спортивної сфери має свою специфіку, насамперед стосовно трудової діяльності професійних спортсменів, і такі відносини є предметом регулювання саме спортивного права. Наприклад, договір оренди спортсмена за своєю природою є змішаним, оскільки має ознаки і угоди цивільно-правової, і трудової. Спортсмена роботодавець-клуб здає в оренду, але водночас спортсмен виконуватиме трудові обов'язки у новому спортивному клубі, який взяв його в «оренду». Водночас дослідниця, обґрунтовуючи свою позицію, яка полягає у тому, що діяльність спортсменів виходить за межі предмета трудового права і не може виключно ним регулюватись, вказує, що чимало норм продиктовані міжнародними федераціями з видів спорту, кожний вид спорту

має свої специфічні вимоги до регулювання праці спортсменів цього виду спорту. Іноді вимоги, які висувають міжнародні федерації з видів спорту стосовно встановлення тих чи інших обов'язків для професійних спортсменів як категорії працівників, суперечать внутрішньому законодавству. Так, наприклад, в ігрових видах спорту, спортивний клуб не може розірвати контракт зі спортсменом до закінчення змагального сезону, або ж у так званій «захисний» період, у футболі він становить три роки. Спортсмен також не може розірвати контракт із роботодавцем-клубом, навіть якщо його не влаштовують умови праці тощо [9, с. 188].

М. Козіна вважає, що професійні спортсмени не повинні бути предметом купівлі-продажу й оренди, предметом означених дій має бути їхня діяльність, а професійні спортсмени мають бути захищені нормами трудового законодавства як працівники. Особливості ж професійної діяльності спортсменів є підставою для диференціації правового регулювання трудової діяльності професійних спортсменів, у чому виявляється єдність і диференціація трудового права [7, с. 428].

Цивільне право України є ще однією важливою галуззю права, що часто врегульовує спортивні правові відносини.

Відповідно до ч. 3 ст. 21 Кодексу Законів про працю України, контрактом визнається особлива форма трудового договору, в якому строк його дії, права, обов'язки та відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін [10].

Цивільно-правові договори у сфері професійно-спортивної діяльності поділяються на організаційні, які забезпечують правовий зв'язок між спортивним клубом і спортсменом (трансферні контракти), та обслуговуючі, які забезпечують спортивній організації можливість здійснювати спортивно-комерційну діяльність (договори оренди спортивних споруд, купівлі-продажу спортивного інвентарю, екіпування тощо. За суб'єктним складом можна виокремити договори, що укладаються з професійними спортсменами (контракти про спортивну діяльність) та їх представниками (агентські договори), договори, що укладаються з національними та міжнародними спортивними організаціями, договори з юридичними та фізичними особами-спонсорами (договори про спонсорство), договори із засобами масової інформації (наприклад, договори про передання прав на трансляції спортивних заходів) тощо [11].

Також нерідко правовідносини в галузі спорту регулюються нормами господарського права України.

Під час провадження спортивної діяльності виникає питання визначення суб'єкта господарювання у цій галузі.

Відповідно до ст. 55 Господарського кодексу України, суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством [12].

Потрібно зазначити стосовно правосуб'єктності суб'єктів спортивної діяльності, що дослідження положень ст.ст. 9–25 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» вказує на переважно виключний характер спортивної діяльності для закладів фізичної культури і спорту, в тому числі спортивних клубів, дитячих та юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю спортивних арбітражних судів, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів олімпійської підготовки тощо. Водночас деяким категоріям суб'єктів спортивного права закон надає право здійснювати суміжні види господарської діяльності, наприклад: надання послуг населенню з профілактики окремих видів захворювань, професійної реабілітації, організації і проведення культурно-масових заходів із залученням професійних спортсменів, інструкторів, тренерів тощо. Однак за правилами ст.ст. 55, 88 Господарського кодексу України, ст.ст. 84, 116 Цивільного кодексу України і основний, і додаткові види діяльності суб'єктів спортивного права повинні обов'язково визначатися в його статуті (положенні). Водночас законодавство України та більшості держав Європейського Союзу допускає надання суб'єктами господарювання, які не є суб'єктами спортивного права, окремих спортивно-фізкультурних послуг, котрі закон не визнає виключним видом діяльності. Йдеться про створення груп оздоровлення в підприємствах, установах, організаціях, проведення любительських змагань, організацію і проведення на місцевому рівні загальнооздоровчих спортивних заходів тощо [13].

Аналіз законодавства у вказаній сфері свідчить про наявність доволі масштабного конгломерату правових норм, зокрема внутрішніх правил, положень, які цілком не належать до жодного з механізмів правового регулювання: господарського, конституційного, адміністративного, трудового та цивільного права. Так, предметом регулювання окремих із

них є, зокрема, правила прийому до спортивних клубів і федерацій, регламенти спортивних змагань, правила прийому до спортивних клубів та федерацій, правила трансферу гравців, антидопінгове законодавство, законодавство про спортивні третейські суди тощо. Особливість таких норм полягає у встановленні спеціальних вимог до спортивних клубів, професійних спортсменів тощо [13].

Підсумовуючи, констатуємо, що норми права, які регулюють правові відносини у спорті, мають міжгалузевий характер. Коротко проаналізувавши норми адміністративного, трудового, господарського та цивільного права України (і це не вичерпний перелік), прослідковуємо їх регулятивний вплив на спортивні правовідносини, що вкотре підтверджує необхідність проведення систематизації норм права в галузі спорту в один нормативно-правовий акт (спортивний кодекс України чи основи спортивного законодавства України).

Окрім норм права, які містяться в різних галузях права України, важливим регулятором відносин у сфері спорту є й інші соціальні норми (норми моралі, етичні норми, корпоративні норми тощо).

3. Види систематизації норм права

Як відомо, в теорії права виокремлюють три форми систематизації нормативно-правових актів, а саме: інкорпорацію, консолідацію та кодифікацію законодавства.

Інкорпорація – це спосіб систематизації, за яким здійснюється зовнішнє їх впорядкування, а зміст їх не змінюється. Нормативно-правові акти й угоди об'єднують у зібрання за хронологічним, алфавітним, предметним чи іншим порядком [14, с. 76].

Метою інкорпорації є підтримка законодавства в чинному стані. Нові нормативно-правові акти в результаті інкорпорації не створюються, текст актів може змінюватися лише в частині редакційних правок.

Консолідація – окремий вид систематизації, в результаті якого створюються збірники нормативних актів, їх окремих частин (розділи, глави, статті), що об'єднуються за ознакою їх належності до певного виду діяльності того чи іншого органу, посадової особи або структурного підрозділу. Водночас допускаються редакційні правки (усунення повторів, суперечностей), матеріал розміщується в логічному порядку, але до змісту зміни не вносяться. Консолідовані акти використовуються як посібники, керівні документи для осіб, які працюють у відповідних держаних або громадських організаціях [15, с. 119–120].

Метою консолідації є ліквідація множинності нормативно-правових актів, що мають однаковий предмет правового регулювання, їх укрупнення, створення певних блоків законодавства, адже норми таких актів часто повторюються, а інколи й суперечать одні одним.

Кодифікація законодавства – це форма докорінної переробки чинних нормативно-правових актів у певній сфері відносин, спосіб якісного упорядкування законодавства, забезпечення його узгодженості та компактності, звільнення нормативного масиву від застарілих норм, що не виправдали себе [16, с. 254].

Метою кодифікації є створення нового нормативно-правового акта (кодексу, статуту, регламенту, положення), усунення суперечностей, прогалин у системі законодавства.

4. Перспективи систематизації норм, що регулюють правовідносини у галузі спорту в Україні

З огляду на зазначені форми систематизації, одразу складно визначити, яка із них найоптимальніше підійде для систематизації норм права, що регулюють правовідносини в галузі спорту.

Інкорпорація норм спортивних правовідносин, з одного боку, слугуватиме зведенню їх у збірники за хронологічним, алфавітним чи іншим порядком, але, з іншого – не зможе зумовити змін у змісті норм, а відтак і в цілісній системі спортивного законодавства України, що в сьогоденнішніх реаліях є дуже необхідним.

Консолідація норм права в галузі спорту дещо більше підходить для систематизації спортивного законодавства України, адже її результатом є створення певного збірника нормативних актів за ознакою їх належності до певного виду діяльності, в нашому випадку – спортивної діяльності. Проте, консолідація зазвичай лише об'єднує в один акт норми із спільним предметом правового регулювання, здійснює усунення повторів, правових колізій, але теж не має на меті внесення змін до чинного законодавства.

І нарешті кодифікація, яка є найпоширенішим видом систематизації норм права, на нашу думку, найбільше підходить для нинішньої системи спортивного законодавства України.

У теорії права виокремлюють три основні види кодифікації: загальну, галузеву та спеціальну (комплексну), яку ще називають міжгалузеву кодифікацією.

Під загальною кодифікацією розуміють прийняття низки кодифікаційних актів з усіх основних галузей законодавства і, як наступний етап, створення об'єднаної, внутрішньоузгодженої системи таких актів у виді «кодексу кодексів» [16, с. 255]. Такий крок, на нашу

думку, є передчасним для всієї сучасної системи права України, а насамперед стосовно норм спортивного законодавства.

Галузева кодифікація є систематизацією нормативно-правових актів у межах певної галузі права. З огляду на висновки, зроблені нами, спортивного права як галузі права в Україні наразі немає, а відтак й унеможливується такий вид систематизації.

Що стосується третього виду кодифікації – спеціальної, тобто міжгалузевої, вважаємо, що вона найбільше підходить для систематизації норм, які регулюють правові відносини в спортивній сфері. Обґрунтовуючи своє твердження, зазначимо, що саме такий вид кодифікації передбачає переробку, вдосконалення норм права в межах одного предмета правового регулювання.

Висновки

Отже, спортивне життя і в міжнародному плані, і на національному рівні постійно видозмінюється, правовідносини потребують створення нових норм права, які оптимально відображатимуть потреби часу, адекватно реагуватимуть на виклики суспільства.

Правовідносини в галузі спорту регулюються нормами, що містяться в більшості фундаментальних галузях права України (адміністративному праві, цивільному, трудовому, господарському праві тощо), а отже, мусимо визнати те, що говорити про наявність окремої самостійної галузі спортивного права України наразі зарано. Саме тому, вважаємо, що в нашої держави є система законодавства в галузі спорту. Така система законодавства є недосконалою, містить чимало правових колізій і правових прогалин. Як наслідок, суб'єктам спортивних правових відносин доводиться часто використовувати аналогію права чи аналогію закону.

Систематизація норм права в спортивній сфері буде найефективнішою через кодифікацію нормативно-правових актів. Отже, потрібно спершу ратифікувати всі необхідні норми міжнародного спортивного права в систему українського законодавства, а тоді за допомогою спеціального виду кодифікації максимально об'єднати в один нормативно-правовий акт (спортивний кодекс України чи основи спортивного законодавства України) норми права, що регулюють спортивні правові відносини в Україні.

Список використаних джерел

1. Іванченко О. П. Уніфікація та систематизація законодавства: взаємообумовленість та взаємовигідність. *Держава і право* : збірник наукових праць. Серія юридична. 2016. № 71. 140 с.
2. Олійник Х. А. Систематизація українського законодавства: проблеми та перспективи вдосконалення. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції* : тези доповідей, виступів і повідомлень. 2016. № 9.12. 156 с.
3. Балабан С. М. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення сфери фізичної культури та спорту в Україні: порівняльно-аналітичне право. 2016. № 2. 109 с.
4. Іванченко О. П. Систематизація законодавства: науковий вектор, практичні потреби. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. 54 с.
5. Великий енциклопедичний юридичний словник / за заг. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Юридична думка, 2012. 837 с.
6. Коваленко В. В. Курс адміністративного права України. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/64515-4-adminstrativna-vdpovdalnst-u-sfer-molod-ta-sportu.html>
7. Козіна М. Професійна діяльність спортсменів як об'єкт правового регулювання нормами трудового законодавства. *Публічне право*. 2012. № 4 (8). 427–428 с.
8. Про фізичну культуру і спорт : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12?find>
9. Бордюгова Г. Місце спортивного права в національній правовій системі. *Право України*. 2009. № 3. 188 с.
10. Кодекс законів про працю України. URL: <http://www.google.com/search>
11. Гаро Г. Типи цивільно-правових договорів і спонсорство у професійному спорті. URL: https://protocol.ua/ua/tipi_tsivilno_pravovih_dogovoriv_i_sponsorstvo_u_profesijnomu_sportu/
12. Господарський кодекс України. URL: <http://rada.gov.ua/laws/show/436-15>
13. Заїченко Л. І. Суб'єкти спортивної діяльності: господарсько-правовий аспект. *Правова доктрина – основа формування правової системи держави* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України» (м. Харків, 20–21 листоп.), 2013. С. 798–801.
14. Селецький С. І. Теорія держави і права : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 246 с.
15. Гусарев С. Д., Олійник А. Ю., Слюсаренко О. Л. Теорія держави і права : навч. посібник. К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. С. 119–120.
16. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції) : навч. посібник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 254–255.

References

1. Ivanchenko, O. (2016). Unifikaciya ta systematyzaciya zakonodavstva: vzayemoobumovlenist ta vzayemovygidnist. Derzhava i pravo [Unification and systematization of legislation: mutuality and reciprocity. State and law]. *Zbirnyk naukovykh pracz. Seriya yurydychna (The collection of scientific works. Series Legal)*, 71, 140 [in Ukr.].
2. Oliynyk, K. (2016). Systematyzaciya ukrayins`kogo zakonodavstva: problemy ta perspektyvy vdoskonalennya. Derzhavotvorennya ta pravo tvorennya v konteksti yevrointegraciyi [Systematization of Ukrainian legislation: problems and prospects for improvement. State formation and the right of creation in the context of European integration]. *Tezy dopovidej, vystupiv i povidomlen (Abstracts of reports, speeches and communications)*, 9.12, 156 [in Ukr.].
3. Balaban, S. (2016). Suchasnyj stan normatyvno-pravovogo zabezpechennya sfery fizychnoyi kultury ta sportu v Ukrayini [The current state of legal support of physical culture and sports in Ukraine]. *Porivnyalno-analitychne pravo (Comparative-analytical law)*, 2, 109 [in Ukr.].
4. Ivanchenko, O. (2015). Systematyzaciya zakonodavstva [Systematization of legislation]. *Naukovyj vektor; praktychni potreby: Chasopys Kyyvivskogo universy`tetu prava (Scientific vector; practical needs: Journal of the Kyiv University of Law)*, 3, 54 [in Ukr.].
5. Velykyj encyklopedychnyj yurydyhnyj slovnyk (2012) [Great Encyclopedic Legal Dictionary]. Za zag. red. akad. NAN Ukrayiny Yu. S. Shemshuchenka. 2-ge vyd., pererob. i dopov. K.: Vyd-vo «Yurydychna dumka» [in Ukr.].
6. Kovaleno, V. Kus administratyvnogo prava Ukrayiny [The Course of Administrative Law of Ukraine] Retrieved from <https://westudents.com.ua/glavy/64515-4-adminstrativna-vdpovdalnst-u-sfer-molod-ta-sportu.html> [in Ukr.].
7. Kozina, M. (2012). Profesijna diyalnist sportmeniv yak obyekt pravovogo regulyuvannya normamy trudovogo zakonodavstva [Professional activity of athletes as an object of legal regulation by the rules of labor law]. *Publichne pravo (Public law)*, 4, 427–428 [in Ukr.].
8. Zakon Ukrayiny «Pro fizychnu kulturu i sport» [The Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12?find> [in Ukr.].
9. Bordyugova, A. (2009). Misce sportyvnoho prava v nacionalnij pravovij systemi [The place of sports law in the national legal system]. *Pravo Ukrayiny (Law of Ukraine)*, 3, 188 [in Ukr.].
10. Kodeks zakoniv pro pracyu Ukrayiny [Labor Code of Ukraine]. Retrieved from [//www.google.com/search](http://www.google.com/search) [in Ukr.].
11. Garo, A. Typy cyvilno-pravovyx dogovoriv i sponsorstvo u profesijnomu sporti [Types of civil contracts and sponsorship in professional sports]. Retrieved from https://protocol.ua/ua/tipi_tsivilno_pravovih_dogovoriv_i_sponsorstvo_u_profesijnomu_sporti/ [in Ukr.].
12. Gospodarskyj kodeks Ukrayiny [Economic Code of Ukraine]. Retrieved from <http://rada.gov.ua/laws/show/436-15> [in Ukr.].
13. Zaichenko, L. (2013). Subyekty sportyvnoyi diyalnosti : gospodarsko-pravovyj aspekt. Pravova doktryna – osnova formuvannya pravovoyi systemy derzhavy [Subjects of sports activity: economic and legal aspect. Legal doctrine – the basis for the formation of the legal system of the state]. *Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysvyach. 20-richchyu NAPrN Ukrayiny ta obgovorennnyu pyatytommonogr. «Pravova doktryna Ukrayiny», Xarkiv (Materials jf International Research Practice conf., 20th Anniversary of the National Academy of Science of Ukraine and discussion of five volumes «The Legal Doctrine of Ukraine»)*, Kharkiv [in Ukr.].
14. Seletsky, S. (2012). Teoriya derzhavy i prava [The theory of state and law]. K. «Centr uchbovoyi literatury» (The book «Center for Educational Literature») [in Ukr.].
15. Gusaev, S., Oliynyk, A., & Slyusarenko, O. (2008). Teoriya derzhavy i prava [Theory of State and Law]. K.: Vseukrayinska asociaciya vydavciv «Pravova yednist» (The book K.: Ukrainian Association of Publishers «Legal Unity») [in Ukr.].
16. Zagalna teoriya derzhavy i prava: (osnovni ponyattya, kategoriyi, pravovi konstrukciyi ta naukovy koncepciyi) (2008). [General theory of state and law: (basic concepts, categories, legal structures and scientific concepts)] / Za red. O. V. Zajchuka, N. M. Onishhenko. K.: Yurinkom Inter (The book Ed. Zaichuk O, Onishchenko N. K.: Yurinkom Inter) [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 05.05.2020
прийнята до друку 22.06.2020

The article: is received 05.05.2020
is accepted 22.06.2020